

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ДВНЗ «ПЕРЕЯСЛАВ-ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ  
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ»



МАТЕРІАЛИ  
ХІІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

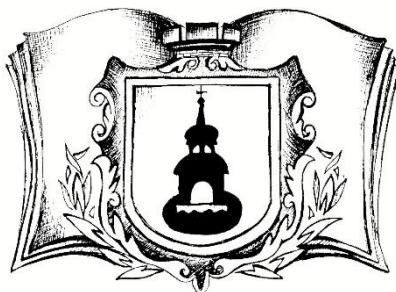
*23 травня 2019 року*

**ISSN 2522-4891**

Переяслав-Хмельницький – 2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ДВНЗ «ПЕРЕЯСЛАВ-ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ  
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ»

*Навчально-науковий відділ*



МАТЕРІАЛИ  
ХІІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ  
«СУЧАСНА ГУМАНІТАРИСТИКА»

23 травня 2019 року

Переяслав-Хмельницький – 2019

**УДК 0/3'06/8/9'06(082)**  
**С 91**

*Рекомендовано до друку рішенням науково-методичної ради  
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний  
університет імені Григорія Сковороди»  
(Протокол №8 від 16.05.2019 р.)*

**Сучасна гуманітаристика** : збірник матеріалів XII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 23 травня 2019 р. Переяслав-Хмельницький (Київ. обл.), 2019. Вип. 12. 275 с.

### **РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:**

**Бахмат Людмила** – канд. пед. наук, доцент;  
**Варивода Катерина** – канд. іст. наук;  
**Василькевич Ярослава** – канд. псих. наук, доцент;  
**Дзюбенко Олена** – канд. біол. наук, доцент;  
**Дудка Інна** – канд. пед. наук, доцент;  
**Животівська Діана** – канд. іст. наук;  
**Козій Наталія** – канд. екон. наук;  
**Коцур Віталій** – канд. політ. наук, доцент;  
**Носаченко Володимир** – канд. пед. наук (відповідальний секретар);  
**Павлик Олександр** – канд. іст. наук, ст. наук. співробітник;  
**Рик Сергій** – канд. філос. наук, доцент (голова);  
**Розсоха Антоніна** – канд. пед. наук, професор (заступник голови);  
**Скляренко Олеся** – канд. філол. наук, доцент;  
**Ставицька Анастасія** – канд. іст. наук;  
**Хрін Ірина** – канд. пед. наук.

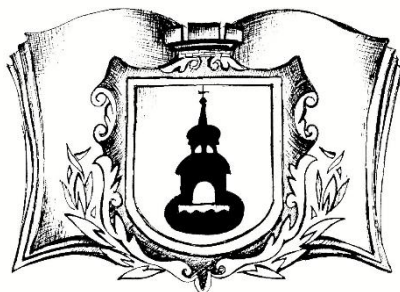
*РЕДКОЛЕГІЯ МОЖЕ НЕ ПОДІЛЯТИ ІДЕОЛОГІЧНІ ПЕРЕКОНАННЯ ТА НАУКОВІ ПОГЛЯДИ АВТОРІВ. ЗА ЗМІСТ, АВТОРСЬКУ ПОЗИЦІЮ ТА ДОСТОВІРНІСТЬ НАВЕДЕНИХ У СТАТТЯХ ФАКТІВ, ЦИТУВАНЬ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕСУТЬ АВТОРИ.*

**ISSN 2522-4891 (online)**

© Навчально-науковий відділ  
© ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

THE MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE  
SHEI «PEREIASLAV-KHMELNYTSKYI HRYHORII SKOVORODA  
STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY»

*Educational and Research Department*



MATERIALS OF THE  
XII INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL INTERNET-CONFERENCE  
«**MODERN HUMANITIES**»

May 23, 2019

Pereiaslav-Khmelnytskyi – 2019

**UDK 0/3'06/8/9'06(082)**  
**C 91**

*Recommended for printing by the decision of the Scientific and Methodical Council  
of the SHEI «Pereiaslav-Khmelnytskyi  
Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University»  
(Proceedings №8 from May 16, 2019)*

**Modern Humanities** : collection materials of the XII International scientific-practical internet-conference, May 23, 2019. Pereiaslav-Khmelnytskyi (Kyiv reg.), 2019. Vol. 12. 275 p.

### **EDITORIAL BOARD:**

**Bakhmat Liudmyla** – *Ph. D. in Pedagogy, Associate Professor;*  
**Varyvoda Katheryna** – *Ph. D. in History;*  
**Vasylkevych Yaroslava** – *Ph. D. in Psychology, Associate Professor;*  
**Dzubenko Olena** – *Ph. D. in Biology, Associate Professor;*  
**Dudka Inna** – *Ph. D. in Pedagogy, Associate Professor;*  
**Zhyvotivska Diana** – *Ph. D. in History;*  
**Kozii Nataliia** – *Ph. D. in Economy;*  
**Kotsur Vitalii** – *Ph. D. in Politology, Associate Professor;*  
**Nosachenko Volodymyr** – *Ph. D. in Pedagogy (Executive Secretary);*  
**Pavlyk Oleksandr** – *Ph. D. in History, Research fellow;*  
**Ryk Serhii** – *Ph. D. in Philosophy, Associate Professor (Chairman);*  
**Rozsoha Antonina** – *Ph. D. in Pedagogy, Professor (Deputy Chairman);*  
**Skliarenko Olesia** – *Ph. D. in Philology, Associate Professor;*  
**Stavycka Anastasiia** – *Ph. D. in History;*  
**Khrin Iryna** – *Ph. D. in Pedagogy.*

*THE EDITORIAL BOARD MAY SHAREN'T THE IDEOLOGICAL BELIEFS AND  
SCIENTIFIC VIEWS OF THE AUTHORS. AUTHORS ARE RESPONSIBLE FOR THE CONTENT,  
AUTHOR'S POSITION, ACCURACY OF FACTS AND QUOTES SET OUT IN THE ARTICLE.*

**ISSN 2522-4891 (online)**

© Educational and Research Department  
© SHEI «Pereiaslav-Khmelnytskyi  
Hryhorii Skovoroda  
State Pedagogical University»

**Ольга Ельбрехт,**  
доктор педагогічних наук, доцент,  
старший науковий співробітник відділу науково-методичного  
забезпечення видання навчальної літератури  
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»;  
професор кафедри педагогіки,  
початкової освіти та освітнього менеджменту  
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

## ШКІЛЬНА ОСВІТА США В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

*Глобалізація є важливою тенденцією розвитку суспільства, яка глибоко змінює світ у соціальному, економічному та культурному відношенні. У статті проаналізовано праці вітчизняних і зарубіжних учених, в яких культурна глобалізація розглядається як значущий, разом з тим суперечливий, фактор розвитку освіти. В цьому контексті задачі освіти вчені вбачають у залученні молоді до набуття життєвого досвіду в глобальному світі, до спілкування в рамках інших культур, формування готовності до міжкультурного діалогу. Автором подаються статистичні дані Бюро перепису населення США, які засвідчують особливості демографії країни, яка відзначається культурною й етнічною різноманітністю, в тому числі серед дітей шкільного віку. Зростаючу різноманітність шкільної освіти американські освітяни розглядають як засіб заохочення до розроблення і впровадження в практику різних форм і методів навчання, спрямованих на індивідуальні освітні потреби, інтереси і можливості кожної дитини. В цьому контексті статусу освітньої політики США набуває міжкультурна (полікультурна/мультикультурна) освіта, що закріплено на законодавчому рівні.*

**Ключові слова:** культурна глобалізація, суперечливість, фактор впливу, глобальна освіта, різноманітність, демократизація, міжкультурна взаємодія, міжкультурна освіта.

*Globalization is an important trend in the development of a society that deeply changes the world socially, economically and culturally. The article analyzes the works of domestic and foreign scientists, in which cultural globalization is considered to be a significant contributing factor to the development of education. In this context, the educational tasks are seen by scientists in attracting young people to gaining life experience in a global world, communicating within other cultures, and in forming a readiness for intercultural dialogue. The author provides statistical data from the US Census Bureau, which certifies the peculiarities of the country's demography, marked by cultural and ethnic diversity, including among school-age children. The growing diversity of school education is seen by American educators as a means of encouraging the development and use of a variety of learning strategies that address the individual educational needs, interests and opportunities of each child. In this context, intercultural (multicultural / multicultural) education acquires the status of the educational policy of the United States, that is enshrined at the legislative level.*

**Key words:** cultural globalization, contradiction, factors of influence, global education, diversity, democratization, intercultural interaction, intercultural education.

Останніми десятиліттями посилення процесів глобалізації стає важливою характеристикою інтенсивного розвитку суспільства. Продовжується формування єдиного середовища професійної діяльності, в тому числі у сфері освіти. Освіта, пов'язана з культурною глобалізацією, повинна передбачати у

своєму змісті відображення глобалізації як сили, що формує світ людей. В такому контексті освіта покликана виховувати повагу до багатства різноманітної спадщини людської думки і творчості. Сповідуючи ідеї міжкультурного діалогу як засобу управління різноманітним і зміцненням демократії, вона спонукає до позитивних змін у відносинах між людьми. На міжкультурну освіту покладається надія як на основу для спрямування культурної політики, розвитку міжкультурного взаєморозуміння, запобігання ексцесам глобалізації, усунення негативних результатів маргіналізації і міжрелігійних конфліктів, від яких потерпає суспільство [1; 3-5; 11].

Шкільна освіта США накопичила значний досвід розв'язання культурно-етичних проблем, що виникають в освітній діяльності внаслідок особливостей демографії країни, яка відзначається культурною й етнічною різноманітністю. Зрозуміло, що вивчення цього досвіду є вкрай актуальним для українського суспільства, яке знаходиться в умовах соціополітичних трансформацій, зміни ідеалів і переконань, ворожнечі на релігійному, конфесійному й етнічному ґрунті.

Для нашого дослідження інтерес представили наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів з питань: полікультурні засади іншомовної освіти у середніх навчальних закладах США (І. Білецька); етнонаціональне розмаїття як суспільна і педагогічна проблема у США (О. Гончаренко); особливості становлення полікультурної освіти у США (Я. Гулецька); полікультурна освіта в системі загальної середньої освіти США (О. Гаганова); міжкультурність, освіта та діалог (Т. Беслі, М. Пітерс (Tina Besley, Michael A. Peters)); стратегії навчання для дітей-іммігрантів і дітей-біженців (Р. Коул, Дж. Крендал, Е. Джарамільйо, Л. Олсен, Дж. Пейтон, І. Янг (Robert W. Cole, JoAnn Crandall, Ann Jaramillo, Laurie Olsen, Joy Kreeft Peyton, Sarah Young)); визначення ролі культурного різноманіття в школі (група співробітників незалежної некомерційної організації GreatSchools); форми і методи підтримки різноманітності в школах США (документи Департаменту освіти США).

Мета дослідження: проаналізувати вплив процесів культурної глобалізації на розвиток шкільної освіти США, виявити позитивні й негативні ефекти, врахування яких може виявитися плідним для подальшого розвитку української системи освіти.

Американське суспільство історично склалося як багатонаціональне суспільство на імміграційних основах. Статистичний аналіз бюро переписів США засвідчує демографічні зміни, які охоплюють країну і впливають на заклади шкільної освіти [8]. Зокрема наводяться такі факти. Іспаномовне населення США майже подвоїлося між переписом 1990 року (22,4 млн) і оцінкою населення Бюро переписів США в липні 2005 року (42,7 млн). Двадцять два відсотки населення США у віці до 5 років на той час були латиноамериканцями, а 31 млн жителів США у віці 5 років і старше спілкуються вдома на іспанській мові. У 2004 році 21,9% латиноамериканців жили в бідності, а 32,7% не мали медичної страховки. Населення афроамериканців, яке колись було найбільшою групою меншин США, за оцінками Бюро перепису населення США, складало 39,2 млн чоловік (13,4 відсотка від загальної чисельності населення). Тридцять два відсотки чорношкірого населення були молодше 18 років

на 1 липня 2004 року, а 24,7 % чорношкірих жили в бідності. Одинадцять відсотків чорношкірих молодих людей проживали в домогосподарствах, очолюваних бабусями і дідусями.

За результатами перепису 2004 року, населення американських індіанців (або представників корінних народів) і корінних жителів Аляски становило 4,4 млн чоловік, або 1,5 % населення США. Близько 381 000 чоловік у віці 5 років і старше говорили вдома рідною північноамериканською мовою (найпоширенішим було навахо; на ньому говорили 178 014 носіїв цієї мови). Двадцять чотири відсотки американських індіанців жили в бідності, а 29 % не мали медичної страховки.

Демографічна структура США змінювалася швидкими темпами. Відповідно до статистики в галузі освіти 2006 року (Rooney et al., 2006), учні з числа меншин на той час складали приблизно 43 % від загальної кількості учнів державних шкіл США. А в 2000 році майже 20 % з 58 млн учнів до 12 років були дітьми іммігрантів (Carps et al., 2005). Державні школи знаходяться у центрі зусиль щодо включення іммігрантів у суспільство США, відтак у своїй діяльності з навчання учнів-іммігрантів стикаються з чисельними проблемами. Зокрема, у дітей афроамериканців, латиноамериканців і американських індіанців, коли вони приходять у дитячий садок або в перший клас, виявляється нижчий рівень усного мовлення, навичок читання, знань математики, загальних знань, ніж у білих і азіатських американських дітей [8 (глава 8)].

Ці та інші проблеми соціально-економічного і культурного різноманіття у школах – наслідки глобалізації – стали предметом чисельних досліджень у США.

Навесні 1991 року Асоціація з надзору і розробки навчальних програм (Association for Supervision and Curriculum Development (ASCD) скликала спеціальну консультативну групу щодо вивчення питань поліпшення успішності учнів. Серед інших завдань групі було доручено визначити ступінь, якою демографічні характеристики та соціальні умови учнів (включаючи стать, соціально-економічний статус, культурну, етнічну та мовну спадщину) впливали на їхню успішність у школі. Члени групи виявили, що хороше викладання – захоплююче, актуальне, багатокультурне і привабливе для учнів різних форм навчання – добре працює з усіма категоріями учнів. Однак діти з різних верств суспільства можуть мати додаткові освітні потреби. Група дійшла висновку, що для задоволення цих потреб педагогам необхідний великий добір ефективних навчальних засобів [8 (глава 8)].

У 1992 році в рамках цих же зусиль ASCD 18 видатних дослідників – фахівців з різних галузей знань – відзначили:

- при роботі з різними групами учнів важливо враховувати мову, спадщину, культуру та інші контекстуальні фактори, що можуть упливати на успішність;
- практики повинні брати до уваги знання і здібності різноманітних учнів, які вони привносять в освітнє середовище;
- культура і соціальні обставини глибоко впливають на взаємодію учнів з навколишнім середовищем і на те, як вони реагують на навчальне заняття;
- відмінності в успішності учнів не пов'язані зі здібностями, а є результатом невідповідності якості навчання в конкретній школі (зазвичай діти з бідних сімей навчаються у школах, які за показниками (шкільні ресурси, успішність учнів, кваліфікація учителів) відстають від шкіл, де навчаються їхні однолітки з багатших

сімей;

– задоволення потреб учнів з різних верств суспільства є проблемою для багатьох освітян-практиків (часто їз-за заниження очікувань від учнів через неправильне уявлення про генетичну спадковість і вроджені здібності учнів з числа бідних або меншин та нестачу знань про різні культурні традиції меншин, у тому числі стосовно правил соціальної взаємодії між дорослими і дітьми [8 (глава 8)]).

Одним із шляхів формування знань і розуміння відмінностей і спільностей між різними культурами, досягнення толерантного відношення до інших культур у реальній життєдіяльності суспільства американські освітяни вбачають у наданні статусу освітньої політики США міжкультурній (полікультурній / мультикультурній) освіті. Починаючи з середини 1950-х років федеральним урядом і керівництвом деяких штатів було прийнято низку законодавчих актів, що стимулювали розвиток міжкультурної освіти. Серед них Акт про громадянські права (Civil Rights Act (1964) – федеральний Закон США, який забороняє дискримінацію за ознакою раси, кольору шкіри, релігійних переконань, статі чи етнічного походження; Акт про білінгвальну освіту (Bilingual Education Act (1968), у 1978 р. Конгрес уніс поправки в Закон, доповнивши його статтею про «культурну спадщину»); Акт про рівні можливості в освіті (1974) (Equal Educational Opportunities Act of 1974, EEOA), за яким державні школи повинні забезпечити можливість змістовної і рівноправної участі в освітніх програмах усім учням, незалежно від расової, національної, статевої приналежності; Акт про освіту для дітей з альтернативним розвитком (Education for All Handicapped Children's Act) (1975), який гарантував безоплатну відповідну освіту дітям і молоді віком від 3 до 22 років з різними відхиленнями; Акт про освіту для бездомних дітей і молоді (McKinney-Vento Homeless Assistance Act) ( 1987) та ін. Зазначені законодавчі акти визначили необхідність унесення полікультурного компонента в програми загальноосвітніх шкіл США [5; 6; 9].

Велику роль у популяризації міжкультурної (полікультурної / мультикультурної) освіти відіграють провідні освітні організації: Національна рада соціальних досліджень (National Council for the Social Studies – NCSS), Національна асоціація освіти (National Education Association – NEA), Національна рада з акредитації вчителів (National Council for the Accreditation of Teacher Education – NCATE ) та ін. У 1990 р. створена спеціальна професійна організація – Національна асоціація мультикультурної освіти (National Association for Multicultural Education - NAME), членами якої є фахівці в різних галузях знань, викладачі навчальних закладів.

У 2001 році в США був прийнятий Закон «Жодної дитини позаду» (No Child Left Behind Act (NCLB)). Закон акцентував на посиленні уваги до освітніх можливостей і досягнень учнів, які традиційно недостатньо обслуговуються школами. Закон проливає світло на прогалини в досягненнях серед різних груп учнів, орієнтує школи на досягнення успішних результатів у всіх учнів, незалежно від їх етнічного або мовного походження. Школи повинні відповідати державним вимогам до «адекватного річного прогресу» (AYP) для загалу учнів і для учнів з певних демографічних підгруп (етнічні / расові групи, економічно неблагополучні сім'ї, учні з обмеженим знанням англійської мови (LEP), учні з обмеженими

можливостями) [10]. Проте, як зазначають американські дослідники, положення NCLB підриваються реаліями їх реалізації. Заходи підзвітності виявляються недостатніми і контрпродуктивними для забезпечення якісного навчання всіх дітей, у тому числі з малозабезпечених сімей. Найбільша проблема з Законом NCLB полягає в тому, що він не визнає і не враховує величезну нерівність у наданні освіти різним категоріям учнів. Так найбагатші державні школи США витрачають як мінімум у десять разів більше, ніж найбідніші (відповідно приблизно 30 000 доларів і 3000 доларів на учня). Ці відмінності призводять до посилення розриву в досягненнях учнів в цій країні, ніж практично в будь-якій іншій промислово розвиненій країні світу (Meier & Wood, 2004, р. 6-9, 102-104) [8 (глава 8)].

За висновками Департаменту освіти США, дослідження засвідчують, що різноманітність у школах і громадах може стати потужним важелем, який веде до позитивних змін у школі і житті американського суспільства. У світлі результатів досліджень Департамент уживає заходів з підтримки соціально-економічного різноманіття в школах. Зокрема в 2017 році передбачалися: інвестиція департаменту в інновації, політика відкритих дверей, програма з розширення освітніх можливостей, програми підтримки, конкурс програм чартерних шкіл, програми дискреційних грантів (discretionary grant programs), які підтримують стратегії соціально-економічної різноманітності (з 2016 фінансового року); надання допомоги шкільним округам з метою просування політики рівних освітніх можливостей Центром сприяння справедливості Департаменту (the Department's Equity Assistance Center); розширення фінансування проблемних спільнот по країні, запровадження з цією метою всеохоплюючого середовища від колиски до коледжу і кар'єри (Comprehensive cradle-to-college-and-career Promise Neighborhoods).

Скарги, пов'язані з расовою дискримінацією на початковому, середньому і післяшкільному рівнях, розглядаються Управлінням з цивільних прав Департаменту. Відгуки на заходи підтримки соціально-економічної різноманітності Департамент використовує для розроблення стратегії щодо позитивного перетворення діяльності малоефективних шкіл у рамках програми грантів щодо поліпшення шкільної освіти (School Improvement Grants program).

Важливо, що реалізація зазначених вище заходів супроводжується виданням спільно з Міністерством юстиції рекомендацій, що пояснюють, як саме навчальні заклади K-12 можуть законно провадити добровільну політику підтримки різноманітності і запобігання расової ізоляції в рамках розділів IV і VI Акту про громадянські права 1964 року, положення про рівний захист Чотирнадцятої поправки до Конституції США; випуск інструкції щодо забезпечення рівного доступу учнів до освітніх ресурсів незалежно від раси, кольору шкіри або національного походження [7].

Бюро перепису населення США прогнозує, що до 2100 року населення меншин стане більшістю, а неіспаномовні білі складатимуть лише 40% населення США [10]. Замість того, щоб створювати проблему для учнів і вчителів через зростаючу різноманітність американських шкіл Департамент освіти США вимагає і заохочує розроблення і використання різноманітних технологій навчання, спрямованих на індивідуальні освітні потреби, інтереси і можливості кожної дитини як окремої людини. Департамент опублікував документ «Поліпшення результатів

для всіх студентів: стратегії і міркування щодо розширення різноманітності учнів», в якому викладаються практичні рекомендації, що стосуються заходів з розширення різноманітності учнів, зокрема, які слід ураховувати при оцінюванні різноманітних потреб і плануванні заходів з їх задоволення. Документ містить потенційні стратегії різноманітності і приклади їх реалізації, заходи підтримки інклюзивного середовища [7].

Здійснений аналіз дозволив встановити:

– важливими факторами, що визначають суттєві зміни у сфері освіти в контексті культурної глобалізації, є: зростання глобальних проблем, пов'язаних з імміграційними процесами, міжрелігійними, міжконфесійними, міжетнічними конфліктами; поглиблення процесів демократизації, посилення взаємовпливу світових і національних культур, прийняття гуманістичної парадигми як основи розширення міжкультурної взаємодії;

– головні тенденції розвитку середньої освіти у США в контексті культурної глобалізації спрямовані на формування нового світогляду, спрямованого на інтеграцію культур з метою подальшого зближення і духовного взаємозбагачення народів;

– посилення культурологічної спрямованості освіти викликало появу і розвиток міжкультурної (полікультурної/мультикультурної) освіти у США, яка акцентує на використанні культурної різноманітності як засобу виховання толерантного відношення до інокультурного досвіду.

Перспективи подальшого дослідження пов'язуємо з вивченням підходів до створення підручників та інших навчальних матеріалів для шкільної освіти у США в контексті різноманітності учнівського контингенту.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Білецька, Ірина Олександрівна. Полікультурні засади іншомовної освіти у середніх навчальних закладах США : автореф. дис ... д-ра пед. наук: 13.00.01 / Ірина Олександрівна Білецька . – Умань, 2014 . – 44 с.
2. Гончаренко О. Етнонаціональне розмаїття як суспільна і педагогічна проблема у США // Рідна школа. – 2009. – № 2-3. – С. 77-80.
3. Гулецька Я.Г. Деякі особливості становлення полікультурної освіти в Україні та США / Яна Гаврилівна Гулецька // Вісник Національного технічного університету України «КІТ». Філософія. Психологія. Педагогіка. – 2006. – № 2 (17). – С. 112–116.
4. Гулецька Я.Г. Полікультурна освіта студентської молоді в університетах США : автореф. дис... канд. пед. наук / Яна Гаврилівна Гулецька ; Київ. Нац. ун-т ім. Т.Шевченка. - К., 2008. - 20 с.
5. Гаганова О.К. Поликультурное образование в США: теоретические основы и содержание / Ольга Константиновна Гаганова // Педагогика. – № 1. – 2005. – С.86-95.
6. Civil Rights Act of 1964. – Wikipedia, the free encyclopedia [Electronic resource]. – Mode of access : [https://en.wikipedia.org/wiki/Civil\\_Rights\\_Act\\_of\\_1964](https://en.wikipedia.org/wiki/Civil_Rights_Act_of_1964)
7. Diversity & Opportunity | U.S. Department of Education [Electronic resource]. – Mode of access : <https://www.ed.gov/diversity-opportunity>
8. Educating Everybody's Children: Diverse Teaching Strategies for Diverse Learners, Revised and Expanded 2nd Edition Edited by Robert W. Cole Copyright © 2008 by the Association for Supervision and Curriculum Development (ASCD). – 320 p. [Electronic resource]. – Mode of access : <https://eric.ed.gov/?id=ED509097>
9. Equal Educational Opportunities Act of 1974 – Wikipedia [Electronic resource]. – Mode of access: [https://en.wikipedia.org/wiki/Equal\\_Educational\\_Opportunities\\_Act\\_of\\_1974](https://en.wikipedia.org/wiki/Equal_Educational_Opportunities_Act_of_1974)

10. How important is cultural diversity at your school? by: GreatSchools Staff | November 3, 2017 [Electronic resource]. – Mode of access : <https://www.greatschools.org/gk/articles/cultural-diversity-at-school/>

11. Interculturalism, Education and Dialogue. Global Studies in Education. Volume 13. Besley, Tina, Ed.; Peters, Michael A., Ed. Peter Lang New York. – 2012. – 416 p. [Electronic resource]. – Mode of access : <https://eric.ed.gov/?id=ED532732>.

**УДК 372.881.111**

**Юлія Забеліна,**  
учитель англійської мови  
першої категорії ЗЗСО №11  
(м. Бердянськ)

## **ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ КЕЙС-МЕТОДУ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

*У статті описано досвід використання кейс-методу у навчанні учнів закладів загальної середньої освіти англійської мови, який забезпечує їм можливість бути активними учасниками навчального процесу, спонукає до спільного навчання в групах, стимулює самостійну роботу з отримання додаткової інформації, розвиває вміння формулювати проблему, виділяти аргументи й докази. Описано структуру уроку англійської мови із застосуванням кейс-методу.*

**Ключові слова:** навчання учнів англійської мови, кейс-метод, кейс, навчальна ситуація, комунікативні уміння.

*The article describes the experience of using the case-method in teaching students of institutions of general secondary education of the English language, which provides them the opportunity to be active participants of the educational process, induces to co-education in groups, stimulates independent work on obtaining additional information, develops the ability to formulate the problem, allocate arguments and evidence. The structure of the English language lesson using the case-method is described.*

**Keywords:** teaching English learners, case method, case, educational situation, communicative skills.

Завдання, що постають перед сучасною загальною середньою освітою, чітко окреслюють основні напрями, за якими вона має розвиватися. Це передусім орієнтація на гуманістичний підхід до навчання, що передбачає застосування методів, які сприяють розвиткові пізнавального потенціалу учнів та дозволяють інтенсифікувати процес розуміння, засвоєння та творчого застосування ними знань при розв'язанні практичних завдань. Серед цих методів особливої актуальності набуває кейс-метод, який «завойовує позитивне відношення з боку учнів бо дозволяє виявити ініціативу, відчутти самостійність в освоєнні теоретичних положень й оволодінні практичними навичками» [4, с. 107].

Кейс – це опис ситуації, яка мала місце в тій чи іншій практиці. Він містить у собі якусь проблему, що вимагає розв'язку. Цей метод є імітаційним активним методом навчання, за якого учні мають проаналізувати запропоновану їм